

De Mona Lisa van Bloemendaal staat in het plantsoen. Schilderijenroute laat het Bloemendaal van vroeger zien

Vrijdag 1 juli 2022 om 11:00

Esther Jansen poseert met het schilderij Bollenveld met villa Castagnola. Het doek is gemaakt waar nu de hockeyvelden zijn.

Initiatiefnemer van de kunstroute Schilderachtig Bloemendaal is Esther Jansen, de achterkleindochter van de Bloemendaler Simon de Heer (1885-1970). De Haarlemse harpiste beheert diens artistieke nalatenschap en vindt dat haar overgrootvader meer waardering verdient.

Met deze historische kunstroute is zij daar aardig mee op weg. Het wordt een wandeling van 5,7 kilometer die een mooi tijdsbeeld geeft van het vroegere Bloemendaal. Je kunt zo'n wandeling natuurlijk overal beginnen maar het ideale startpunt is het Simon de Heerplantsoen in Bloemendaal. Op dit plantsoen

komen twee grote portretten te staan: een selfie van de schilder en een portret van zijn vrouw Derkje.

Derkje.

Op dit portret zien we een jonge mooie vrouw die met een veelbetekenende blik naar de schilder kijkt. „Zij is de Bloemendaalse Mona Lisa”, zegt Jansen. De Heer was kort voordat hij dit portret vervaardigde naar het Louvre in Parijs geweest, waar dit wereldberoemde schilderij na een diefstal was teruggekeerd. Een Italiaanse patriot had het doek gepikt, omdat hij vond dat het schilderij van Leonardo de Vinci in Italië thuishoorde, niet in Parijs.

Nadat de diefstal was uitgekomen, keerde het terug op zijn vertrouwde plek in het Louvre. Een van de verhalen rond de mysterieuze oogopslag van Mona Lisa is dat zij zo'n raadselachtige blik in haar ogen had, omdat zij zwanger was. „Derkje was ook zwanger toen zij werd geschilderd”, maakt Jansen het verhaal compleet.

Vijver met witte eenden.

Simon de Heer was een gevierd schilder, die zijn goed belegde boterham hoofdzakelijk verdiende aan de notabelen uit Bloemendaal die hij op het doek vereeuwigde. Het ging hem voor de wind en hij liet aan de Duinwijckweg een huis bouwen. Met een apart atelier waar zijn klanten en modellen poseerden.

Veel werk van hem is nu opgeslagen in klimaatkamers. Voor Esther Jansen was het een mooie klus om uit deze kunstcollectie de twintig doeken te kiezen waarvan op canvas afbeeldingen zijn gemaakt van anderhalve meter breed en één meter hoog.

Zij heeft bewust veel landschapsschilderingen uitgekozen, omdat zij wil laten zien hoe het Bloemendaal van honderd tot vijftig jaar geleden is veranderd. De doeken komen te staan op die precies dezelfde plekken waar vroeger zijn schildersezels stonden.

Het Koffiemeisje.

De wandelaars krijgen via de schilderijen een terugblik op het verleden. De schilderijen geven meteen een beeld van de ontwikkeling van zijn schilderij. In het begin schilderde De Heer bijna fotografisch, maar hij ging steeds

impressionistische werken. Een bijna fotografisch doek van een koffiemeisje komt op de Bloemendaalseweg te staan bij restaurant Fleurie.

Bij de hockeyvelden van Bloemendaal verschijnen zes doeken. Op het moment dat het nog ongerepte bollen velden zijn. En op een later tijdstip, als een team van Bloemendaal, met oranje hesjes, aantreedt tegen een ploeg met witte sporttenu's. Ook deze omgeving is later weer veranderd, omdat er meer sportvelden zijn bijgekomen.

Een andere foto toont het melken van een koe, ooit een alledaags tafereeltje maar door melkmachines een allang vergeten beeld. Het schilderij is gemaakt in Santpoort. De keuze is ook educatief. „Veel kinderen weten niet waar melk vandaan komt. Door dat schilderij leer je dat het uit een koe komt.”

Behalve de twintig doeken waarlangs een wandeling is uitgezet, komt er gedurende een maand een expositie in De Heers vroegere atelier aan de Duinwijckweg 12. In het atelier komt, met medewerking van de huidige eigenaren van het huis, een keuze uit zijn schilderijen te hangen en er zijn tevens foto's van De Heer te zien.

De schilderijen tonen ook dat de maatschappelijke moraal is veranderd. Een schilderij in het atelier heeft als oorspronkelijke titel 'Neger met sigaret', maar Jansen zoekt een geschiktere titel. „Misschien moet het man met sigaret worden, of persoon”, zegt ze. „Sommige omschrijvingen kunnen nu niet meer, maar het is gewoon een prachtig portret.”

Oorlogsdrama

Simon de Heer (1885-1970) was een boerenzoon uit de Beemster die een onverwachte carrière had als bekend kunstschilder. Hij verdiende zijn brood door de Bloemendaalse chic en hun kinderen te portretteren.

Hij vestigde zich in 1927 aan de Duinwijckweg in Bloemendaal omdat het toen een dorp was met veel potentiële opdrachtgevers. De Heer maakte veel

portretten, onder anderen van de beroemde bioloog Jac. P. Thijssen en de wereldkampioen schaken Max Euwe.

Simon de Heer werkte zijn hele leven in een traditionele stijl die hem lokale roem opleverde. Hij maakte in de oorlogsjaren - naar verluidt met zijn laatste schilderslinnen - staatsieportretten van koningin Wilhelmina en koningin Juliana. Het werk hing, om ze voor Duitse ogen verborgen te houden, achter kasten te drogen, totdat de opdrachtgever de schilderijen kwam halen.

Oorlogsjaar

In zijn villa aan de Duinwijckweg leidde hij met zijn gezin een rustig bestaan. In het laatste oorlogsjaar 1944 werd zijn gezin echter getroffen door een vreselijk drama. Toen De Heer op 16 april 1945 buiten aan het schilderen was, werd zijn huis bij een vergissingsbombardement door de Geallieerden geraakt. Franse vliegers zagen de villa's beneden aan voor gecamoufleerde vrachtwagens en dropten hun bommen.

Overleefd

Zijn dochter Corry kwam daarbij op 23-jarige leeftijd om het leven. Zij was niet het enige slachtoffer. Er waren in de directe buurt negen doden en enkele zwaargewonden te betreuren. Het was een treurige gebeurtenis in het gelukkige gezinsleven met twee dochters en een zoon. Dochter Corry was op jonge leeftijd omgekomen, maar haar dochtertje Derkje had het overleefd.

Het meisje bleef nog lange tijd bij haar opa en oma aan de Duinwijckweg wonen. Inmiddels is zij een dame op leeftijd en zij komt vanuit haar woonplaats Londen naar Bloemendaal om de opening van de tentoonstelling bij te wonen.

Wandeling

De canvasdoeken zijn van 10 juli tot halverwege oktober te zien in Bloemendaal. De tentoonstelling in het atelier aan de Duinwijckweg 12 - op afspraak te bezichtigen - is van 10 juli tot 10 augustus. De

openluchttentoonstelling wordt financieel mogelijk gemaakt door de Stichting Simon de Heer en de gemeente Bloemendaal.

De canvasdoeken zijn van 10 juli tot halverwege oktober te zien in Bloemendaal. De tentoonstelling in het atelier aan de Duinwijckweg 12 - op afspraak te bezichtigen - is van 10 juli tot 10 augustus. De openluchttentoonstelling wordt financieel mogelijk gemaakt door de Stichting Simon de Heer en de gemeente Bloemendaal.

Bron: https://www.haarlemsdagblad.nl/cnt/dmf20220630_62687878